

108996 - ضابطه تحريم شبیه ساختن خود به کافران

سوال

از برخی شنیدم که می‌گفتند: پوشیدن کت و شلوار حرام است زیرا شبیه ساختن خود به کافران است. آیا این حرف درست است؟

پاسخ مفصل

الله تعالی شبیه ساختن خود به کافران را بر مسلمان حرام ساخته است و پیامبر - صلی الله علیه وسلم - در این باره شدید عمل نموده‌اند تا آنجا که می‌فرمایند: «هرکه خود را به قومی شبیه سازد از آنان است» به روایت ابوداود (۴۰۳۱) و آلانی در «صحیح سنن أبی داود» آن را صحیح دانسته است.

تحريم شبیه ساختن خود به کافران در مواردی است که از ویژگی‌های آنان باشد و مسلمانان در آن موارد با آنان مشارکت نداشته باشند.

یکی از نشانه‌هایی که معنای ویژه بودن را آشکار می‌سازد این است که اگر انجام دهنده آن کار را ببینند به سبب آن مشابهت بگویند فلانی از فلان طایفه [و دین و مذهب] است. اما درباره کاری که بین آنان و مسلمانان مشترک است درست نیست که گفته شود انجام این کار از جمله تشبیه ممنوع است، زیرا این کار خاص به آنان نیست.

بر این اساس: چیزهایی که تنها به سبب شبیه ساختن خود به کافران منع می‌شود، حکم آن بر اساس اختلاف زمان یا مکان، بر حسب اختلاف عادات و سنت‌ها متفاوت است.

بنابراین اگر نوعی از لباس را در یک سرزمین تنها کافران بپوشند، پوشیدن آن لباس برای مسلمان حرام است و اگر در سرزمین دیگری هم مسلمانان و هم کافران آن را بپوشند، پوشیدنش برای مسلمان در آن سرزمین جایز است.

امروزه پوشیدن کت و شلوار خاص به کافران نیست بلکه مسلمانان در عموم کشورها آن را می‌پوشند و آن را تشبیه به کافران نمی‌دانند زیرا این لباس [دیگر] از ویژگی‌های کفار نیست.

بر این اساس، پوشیدن آن مباح است و ایرادی ندارد.

قبلا فتوای کمیسیون دائم فتوا را ضمن پاسخ‌های (105412) و (105413) درباره پوشیدن کت و شلوار بیان کردیم و اینکه این از شبیه ساختن خود به کافران به حساب نمی‌آید.

از شیخ ابن عثیمین - رحمه الله - پرسیده شد: ضابطه در مسئله تشبیه به کفار چیست؟

ایشان چنین پاسخ دادند:

«تشبه به کافران ممکن است در ظاهر و لباس و غذا و دیگر امور باشد زیرا این یک کلمه عام است و معنایش آن است که انسان کاری را انجام دهد که خاص به کافران است، به طوری که اگر کسی او را ببیند گمان کند که از جمله کافران است؛ و ضابطه اش همین است. اما اگر چیزی باشد که در بین مسلمانان و کافران شایع است، آنگاه تشبه جایز است حتی اگر اصلش از سوی کافران گرفته شده باشد، در صورتی که ذاتا حرام نباشد، مانند پوشیدن حریر» (مجموع دروس و فتاوی الحرم المکی: ۳/۳۶۷).

از ایشان همچنین پرسیده شد: مقیاس تشبه به کفار چیست؟

ایشان چنین پاسخ دادند:

«مقیاس تشبه این است که شخصی که خود را شبیه ساخته کاری را انجام دهد که مخصوص کسی که خود را به او شبیه ساخته باشد. اما چیزی که میان مسلمانان [نیز] منتشر است و دیگر خاص کافران نیست، تشبه به حساب نمی آید و دیگر از جهت تشبه حرام نیست مگر آنکه از جهت دیگری حرام باشد. آنچه گفتیم مقتضای مدلول این کلمه است و صاحب فتح الباری [ابن حجر] به مانند آن تصریح نموده (۱۰/۲۷۲) می گوید: «برخی از سلف از پوشیدن بُرُس کراحت داشتند زیرا از لباس راهبان است و از مالک درباره آن پرسیده شد؛ ایشان گفتند: اشکالی ندارد. گفتند: این از جمله لباس نصرانیان است. گفت: اینجا پوشیده می شد».

می گویم (یعنی ابن عثیمین): اگر مالک به این سخن پیامبر - صلی الله علیه وسلم - استدلال می کرد بهتر بود، آنجا که از وی درباره لباسی که شخص در حال احرام نمی پوشد پرسیدند، فرمودند: «پیراهن و عمامه و شلوار و برنس نمی پوشد...». و در فتح الباری (۱/۳۰۷) همچنین آمده است: و اگر بگوییم که نهی از آن [یعنی میثرة ارغوان، نوعی بالش از حریر و دیبا که بر زمین می گذاشتند] برای تشبه به عجم بود از روی مصلحتی دینی بوده، اما این در آن هنگام که کافر بودند نشانه آنان بود، سپس از آنجایی که امروز خاص به نشانه آنان نیست، آن معنا نیز از بین رفته است و کراحت نیز زایل می شود، والله اعلم» (فتاوی العقیده: ۲۴۵).

میثرة ارغوان، شبیه به بالشی است که راکب زیر خود بر اسب می گذارد.

والله اعلم.